

RUCHO (10) *sb n i może m*

rucho *n* (10), [**ruch** *m*], [rucho *a.* **ruch**].

o jasne.

sg *N* rucho (2). ◇ *G* rucha (1). ◇ *A* rucho (4). ◇ *I* ruchem (3); -em (1), -(e)m (2). ◇ [*L rusze.*]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. [Płat materiału, tu o służącym do przykrywania łóżka:

Wyrażenie: »pościelne rucho«: *czalvna, vezglovye, deka, poscyelne Rucho stragulum ReuchlinBartBydg G6v.*]

2. Szata, odzienie; *poderes, vestis Vulg* (5): *OpecŻyw* 107; [Przetofz pozada krol krafy twey [*panno*], bo on yest pan bog two(y). A tym wıęczyz ciebie pozada, czym będziefz wrufze profcziefzy^m a okrafa cziala zawrzenfza, wrzeci fkromnieyfza *ZachŻyw* B3v, B3; Ale oni známionowáli y pátrzáli ná mię/ rozdzielili łobie odzienie moie/ y ná rucho moie puścili los. *PsKraK* 1532 21/19; odzyeny, *Rvcho* stola est matronale operimentum *ReuchlinBartBydg* G6v; Idą [*Trojanki*] [...]/ trzymáią dar drogi Święte rucho [*peplumque ferebant* I 480]: á Pállás oczy obróciłá Od nich *VergKoch* 22 (*Linde*), 40 (*Linde*); *UrsinGramm* 133].

W połączeniu szeregowym (1): wiele też rzeczy iest ktorych żony potrzebuią, Rucho drogie, frzebro, złoto, perły, dziewki szaty, połowie, gmachy ołobne y piękne malowanie. *BielŻyw* 108.

Zwrot: »wziąć na się rucho« (1): *Mlly* Iezus vmywłfy włfytkim nogi/ wziął zafie na fię fwé rucho ij poczał mowitz knim rzekątz: [...] *OpecŻyw* 92v.

Wyrażenia: »odziany, [okryty] ruchem« [*szyk zmienny*] (1): *OpecŻyw* 107; [[*opis pogrzebu króla szwedzkiego, ojca Zygmunta III*] Dopiero żoná iego [*króla*]/ łzámı polewáiąc Twarz fwoię/ y vítáwnie ferdecznie wzdycháiąc/ [*szła*] Białym ruchem okryta/ fynczáká fwoiego Máiąc przy łobie/ czarnym płáfczem odzianego. *ZbylDroga* F2 (*Linde*)].

»rucho płocienne« (1): *A* mlodzienietz niěkory nafladowál go [*Jezusa*] odziány ruche^m plocienny^m na cialo nagie/ ktorého ięli/ ale on opuścwiłfy rucho vciękl od nich. *OpecŻyw* 107.

Przen (1) : Niechay nádemną władze nie máią Ci co fye w márnym świefie kocháią/ Przeftáiąc ná tym wieku doczełnym/ *A* tylko żądzóm fluząc ciełefnym. Których ty chćiwé bezdenné brzuchá *Z wielkiego karmifz žiemskiego ruchá* [*de absconditis Tuis adimpletus est venter eorum* *Ps* 16/14] *KochPs* 22.

[*rucho czego*: Iefli będziefz náfladowál fprawiedliwołci doftániefz iey: á obletzełz ią iákoby rucho tzci [*Vulg Eccli* 27/9] *KsięgiEklez* H8v.

W porównaniu: *KsięgiEklez* H8v *cf rucho czego.*]

3. Długi tren przy szacie; *syrma Mącz, Cn; indumentum Vulg, PolAnt* (5) : *BielKron* 115; *Cyclas*, *Pánienski* płáfcz długi okrągły s długiem ogonem/ to yest s ruchem *Mącz* 76a, 437c; Tedy fię [*Hester*] ná iedney [*służebnicy*] podpárłá iákoby fię piełcząc. *A* druga zá nią flzłá niołąc iey rucho. *BudBib Esth* 15/7; [*Leop Esth* 15/6[7] (*Linde*); *Ruch/ Syrma. Volck* Yyyv].

rucho u czego (1): *Syrma*, Rucho v fzat białych głów też odzienie s ruchem. *Mącz* 437c; [*Volck* 643].

Synonimy: 2. odzienie, *rąbek, szata, ubior*; 3. ogon.

Cf **RUCHA, [RUCHNIĘ], RUCHNO, ZŁOTORUCHY**

ALKa, MN